

ლეილა არხომაშვილი
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი, თბილისი, საქართველო

**პრაქტიკაში არსებული პრობლემური საკითხები, რომლებიც ეხება
სარჩელისაგან მოპასუხის პროცესუალურ თავდაცვის საშუალებებს**

რეზიუმე

დღეს მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი დაფუძნებულია დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპზე. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მეოთხე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე.

საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, მოპასუხე სარგებლობს მხარის უფლებით წარადგინოს თავისი მოსაზრებები სარჩელთან დაკავშირებით. აღნიშნული განმტკიცებულია როგორც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით, ასევე სამოქალაქო კოდექსითაც. ჯერ კიდევ განსჯადობის საკითხის გარკვევის ეტაპზე დაცული მოპასუხის უფლება წარადგინოს შესაგებელი. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 21-ე მუხლის თანახმად, იმ შემთხვევაში, თუ არ არის დადგენილი ერთმნიშვნელოვნად განსჯადი სასამართლო, მოპასუხის ნებაზე დამოკიდებული დაეთანხმება თუ არა იგი მოსარჩელეს ამ უკანასკნელის მიერ არჩეული სასამართლო გახდეს განსჯადი. ამას სჭირდება წერილობითი შეთანხმება მხარეებს შორის. თუ საქმის განხილვის ეტაპზე აღმოჩნდება, რომ არაგანსჯადი სასამართლო იხილავს საქმეს, სასამართლო ვალდებულია განუმარტოს მოპასუხეს მისი უფლება, რომ მას შეუძლია წარადგინოს შესაგებელი არაგანსჯადობის წინააღმდეგ. თუ მოპასუხე წინააღმდეგი არ იქნება, მაშინ არაგანსჯადი სასამართლო განსჯადი გახდება.

კანონი განსაზღვრავს მოპასუხის არა მარტო უფლებებს, არამედ ვალდებულებებსაც, კერძოდ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს მიერ დანიშნულ ვადაში, მოპასუხე ვალდებულია სასამართლოს წარუდგინოს შესაგებელი სარჩელში დასმულ საკითხებსა და მტკიცებულებებთან დაკავშირებით.

მოსარჩელეს, როდესაც მიაჩნია და არსებობს ამისი ვარაუდი, რომ მოპასუხემ დაურღვია მას უფლება, შეუძლია აღძრას სარჩელი, მაგრამ პრაქტიკაში არის შემთხვევები, როდესაც ამ „ვა-რაუდს“ არანაირი საფუძველი არა აქვს, ე. ი. სარჩელი აშკარად უსაფუძვლოა. ამ შემთხვევაში მოპასუხე, რომელსაც არანაირი უფლება არ დაურღვევია მოსარჩელისათვის, მოსარჩელის უკანონო მოქმედების მსხვერპლი ხდება. ვფიქრობთ, რომ ასეთი დავების შემთხვევაში უნდა არსებობდეს კანონში რაიმე დამცავი მუხლი, რომელიც დაიცავს ასეთ მოპასუხეს. ამგვარი პრობლემების თავიდან აცილების მიზნით, მიგვაჩნია, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 186-ე მუხლის პირველ ნაწილს, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველებს უნდა დაემატოს ახალი პუნქტი: „სარჩელი აშკარად უსაფუძვლოა“.

მოპასუხეს შეუძლია თავის დაცვა როგორც შესაგებლით, ასევე, შეგებებული სარჩელით. შეგებებული სარჩელი - ჩვეულებრივი სარჩელია. შეგებებული მას იმიტომ ეწოდება, რომ იგი აღიძვრის სხვა ძირითადი (თავდაპირველი) სარჩელის გამო, თუმცა, რომ არა ეს ძირითადი სარჩელი, იგი შეიძლება აღძრულიყო როგორც დამოუკიდებელი და ძირითადი სარჩელი.

შეგებებული სარჩელის წარდგენა შეზღუდულია დროში, ისევე როგორც შესაგებლის წარდგენა. მოპასუხეს შეუძლია შეგებებული სარჩელის აღძვრა მხოლოდ მას შემდეგ, როდესაც შეტანილი იქნება ძირითადი სარჩელი პირველი ინსტანციის სასამართლოში.

ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ პრაქტიკაში არსებობს პრობლემური საკითხები, რომლებიც ეხება სარჩელისაგან მოპასუხის პროცესუალურ თავდაცვის საშუალებებს და რომელთა შეწავლის გარეშე უფლებბელყოფილი იქნება დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპები.

1997 წლის 14 ნოემბერს მიღებული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი დაფუძნებულია დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპზე. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მეოთხე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. სასამართლოს არა აქვს უფლება თვითონ დაიწყოს იმ ფაქტობრივი გარემოებების დადგენა, რომლებსაც მოთხოვნა ან მოწინააღმდეგე მხარის უფლებები ემყარებიან [1, 34]. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძველად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. სარჩელით და შესაგებლით ახორციელებენ მხარეები თავიანთ მატერიალურ-სამართლებრივ უფლებათა პროცესუალურ რეალიზაციას. სარჩელისაგან მოპასუხის თავდაცვის პროცესუალურ საშუალებათა ინსტიტუტი სიღრმისეულად შესწავლილი არ არის. შეჯიბრებითობის პრინციპის განხორციელებისათვის მეტად მნიშვნელოვანია აღნიშნული ინსტიტუტის შესწავლა, რასაც როგორც თეორიული, ასევე დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს.

საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, მოპასუხე სარგებლობს მხარის უფლებით წარადგინოს თავისი მოსაზრებები სარჩელთან დაკავშირებით. აღნიშნული განმტკიცებულია როგორც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით, ასევე, სამოქალაქო კოდექსიც. ჯერ კიდევ განსჯადობის საკითხის გარკვევის ეტაპზეა დაცული მოპასუხის უფლება წარადგინოს შესაგებელი. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 21-ე მუხლის თანახმად [5, 21], იმ შემთხვევაში თუ არ არის დადგენილი ერთმნიშვნელოვნად განსჯადი სასამართლო, მოპასუხის ნებაზეა დამოკიდებული დაეთანხმება თუ არა იგი მოსარჩელეს ამ უკანასკნელის მიერ არჩეული სასამართლო გახდეს განსჯადი. ამას სჭირდება წერილობითი შეთანხმება მხარეებს შორის. თუ საქმის განხილვის ეტაპზე აღმოჩნდება, რომ არაგანსჯადი სასამართლო იხილავს საქმეს, სასამართლო ვალდებულია განუმარტოს მოპასუხეს მისი უფლება, რომ მას შეუძლია წარადგინოს შესაგებელი არაგანსჯადობის წინააღმდეგ. თუ მოპასუხე წინააღმდეგი არ იქნება, მაშინ არაგანსჯადი სასამართლო განსჯადი გახდება.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლი საყოველთაოდ ცნობილი ფაქტების დამადასტურებელი მტკიცებულებათა წარდგენისაგან ათავისუფლებს მოსარჩელეს და მოპასუხეს. მხარეები ასევე თავისუფლდებიან იმ შემთხვევაში, თუ დადგენილ იქნა ფაქტი

სამოქალაქო საქმეზე, რომელიც შესულია კანონიერ ძალაში, რომელთა განხილვის დროსაც იგივე მხარეები მონაწილეობდნენ [7, 106].

კანონი განსაზღვრავს მოპასუხის არა მარტო უფლებებს, არამედ ვალდებულებებსაც, კერძოდ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს მიერ დანიშნულ ვადაში, მოპასუხე ვალდებულია სასამართლოს წარუდგინოს შესაგებელი სარჩელში დასმულ საკითხებსა და მტკიცებულებებთან დაკავშირებით. აუცილებელია მიუთითოს მოპასუხემ თავისი მოსაზრება სარჩელთან დაკავშირებით, ცნობს თუ არა სარჩელს, თუ არ ცნობს - რა ფაქტებსა და გარემოებებს ემყარება მისი შესაგებელი. აუცილებელია მითითებული იყოს მტკიცებულებები, რომლებიც დაადასტურებს მის მიერ მითითებულ გარემოებებს. თუ ასეთი მითითებული იქნება, მაშინ აუცილებელია დართული იყოს შესაგებელზე ასეთი მტკიცებულება, ან თუ მოპასუხეს არ შეუძლია იმ ეტაპზე მისი წარდგენა, მოპასუხემ სასამართლოს უნდა მიმართოს მტკიცებულებათა წარდგენის გადავადების მოთხოვნით, წინააღმდეგ შემთხვევაში მოპასუხეს აღარ ექნება უფლება შემდგომ წარადგინოს მტკიცებულება [8, 201].

მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის მე-7 ნაწილი სასამართლოს ავალდებულებს გამოიტანოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შესაგებლის წარუდგენლობის გამო. ვფიქრობთ, რომ ეს მუხლი ამოღებული უნდა იქნეს. როგორც სასამართლო პრაქტიკამ აჩვენა, აღნიშნული საფუძვლით დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა და მისი შედეგები გაცილებით დიდ დროსთან არის დაკავშირებული. თუმცა საწინააღმდეგო მოსაზრება აქვს გამოხატული ბატონ ფ.ბასილიას. მისი აზრით: შესაგებლის წარუდგენლობის გამო, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა განპირობებულია საპროცესო ეკონომიის პრინციპით, რაც გულისხმობს საქმის დროულად, გაჭიანურების გარეშე გადაწყვეტას. ასეთ შემთხვევაში გადაწყვეტილება, თუ იგი არ გასაჩივრებულა, მალე შედის კანონიერ ძალაში და მისი აღსრულებაც უმოკლეს ვადაში მოხდება [3, 112]. ვიზიარებთ იმ აზრს, რომ თუ დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არ გასაჩივრდა, მალე შედის კანონიერ ძალაში, მაგრამ ასეთი გადაწყვეტილებები მეტწილად საჩივრდება და გასაჩივრების შემთხვევაში, როგორც ავლნიშნეთ, დიდ დროს აკარგვინებს მხარეებს და სასამართლოს. ჩვენი აზრით, შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში უნდა დაინიშნოს ჩვეულებრივ საქმის განხილვა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, მოპასუხეს არ ექნება უფლება წარადგინოს თავისი მოსაზრება სარჩელში მითითებულ თითოეულ ფაქტობრივ გარემოებასა და მტკიცებულებებზე და სწორედ ეს იქნება საფუძველი მის წინააღმდეგ გამოტანილი სასამართლო გადაწყვეტილებისა, რაც გასაჩივრდება ჩვეულებრივი გადაწყვეტილების გასაჩივრებისათვის კანონით დადგენილი წესით და ამით თავიდან იქნება აცილებული შესაგებლის წარუდგენლობის გამო გამოტანილი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრებისათვის დაკარგული დრო. დღეს მოქმედი ნორმით, სასამართლო ვალდებულია გამოიტანოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობის გამო. თუმცა არის შემთხვევები, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს არ გამოაქვს ამ საფუძვლით დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, ნიშნავს საქმის განხილვას და ამჯერად მოსარჩელის გამოუცხადებლობის გამო, გამოაქვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. ეს კი მხარეებს არათანაბარ პირობებში აყენებს. უზენაესი სასამართლოს არაერთი განჩინება არსებობს, რომლითაც გაუქმდა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტი-

ლებები იმ მოტივით, რომ იმ დროს, როდესაც გამოტანილი იყო დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მოსარჩელის გამოუცხადებლობის გამო, მანამდე კი არსებობდა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის აუცილებლობა მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობის საფუძველით და სასამართლომ არ გამოიყენა კანონის ეს მოთხოვნა. # ას 238-224-10 ივლისი 2010 წ. საქმეზე საკასაციო პალატამ აღნიშნა, რომ: „კასატორი ზ. ნ-შვილი ჯერ კიდევ სააპელაციო საჩივარში უთითებდა იმაზე, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ უგულებელყოფილ იქნა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის მე-7 ნაწილი, რომლის თანახმად, პირველი ინსტანციის სასამართლო ვალდებული იყო მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში გამოეტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, რაც მან არ გააკეთა. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლო არ მსჯელობს და არ იკვლევს საქმეში არსებული პროცესუალური ხასიათის ფაქტებს, რაც შეიძლება მიუთითებდეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოპასუხეების მიერ შესაგებლის წარუდგენლობისათვის დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის აუცილებლობაზე. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ პუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი შემოწმება შეუძლებელია. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოიკვლიოს პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოპასუხეების მიერ შესაგებლის წარუდგენლობისა და დაუსწრებელი გადაწყვეტილების არგამოტანის მიზეზი და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილება“. ასეთივე გადაწყვეტილება აქვს გამოტანილი უზენაეს სასამართლოს შესაგებლის წარუდგენლობის საფუძველი, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების არგამოტანის გამო # ას 839-1125-09 11 მარტი, 2010 წ. საქმეზე. უზენაესი სასამართლო კიდევ ერთხელ განმარტავს კანონის მოთხოვნას: „სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 232¹ მუხლის თანახმად, მოპასუხის მიერ ამ კოდექსის 201-ე მუხლის მე-2 ნაწილით დადგენილ ვადაში პასუხის (შესაგებლის) წარუდგენლობისას, თუ ეს გამოწვეულია არასაპატიო მიზეზით, მოსამართლეს ზეპირი მოსმენის გარეშე გამოაქვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. ამასთან, მოსამართლე დააკმაყოფილებს სარჩელს, თუ საჩივარში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებს მოთხოვნას, წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლო ნიშნავს მთავარ სხდომას“ [10, 79].

პრაქტიკაში არის შემთხვევები, რომ სასამართლო, რომელიც ვალდებულია განუმარტოს მოპასუხეს შესაგებლის წარუდგენლობის შედეგები, არ უმარტავს და ისე გამოაქვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შესაგებლის წარუდგენლობის გამო. აღნიშნული ხდება გადაწყვეტილების აბსოლუტური გაუქმების საფუძველი. უზენაესი სასამართლოს არაერთი გადაწყვეტილება არსებობს, რომლითაც გაუქმდა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები სწორედ ასეთი საფუძველით. უზენაესმა სასამართლომ #ას-705-925-08 23 თებერვალი, 2009 წ. საქმეზე განმარტა: „შესაგებლის წარუდგენლობის შესაძლო შედეგს წარმოადგენს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 232¹ მუხლით გათვალისწინებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღება... შესაგებლის წარდგენა მოპასუხის პროცესუალური ვალდებულებაა, რომლის შეუსრულებლობის შემთხვევაში მოქმედებს პრეზუმფცია, რომ მხარეს არ გააჩნია ან დაკარგა ინტერესი დავის მიმართ და ერთგვარი პროცესუალური სანქციის სახით, 232¹ მუხლის შესაბამისად, ხდება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღება, მაგრამ იმ პირობებში, როდესაც მხარე ინფორმირებული არ არის თავისი პროცესუალური ვალდებულებებისა და მათი ნეგატიური შედეგების თაობაზე, სასამართლოს ვერ ექნება ვარაუდი, რომ მას არ აქვს

ინტერესი თავი დაიცვას სარჩელისაგან. ამდენად, ასეთ შემთხვევაში, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღება დაუშვებელია... საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სასამართლომ, განსაზღვრავს რა შესაგებლის წარდგენის ვადას, იმავე განჩინებით უნდა განუმარტოს მხარეს, რომ სასამართლოს მიერ დადგენილ ვადაში შესაგებლის წარუდგენლობის შემთხვევაში დაუსწრებელი გადაწყვეტილება იქნება მიღებული. აღნიშნული განმარტება მოცემული უნდა იყოს განჩინების სარეზოლუციო ნაწილში. ამგვარი განმარტების გარეშე სასამართლო არ არის უფლებამოსილი შესაგებლის წარუდგენლობის მოტივით დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მიიღოს“ [9, 39].

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი აგებულია შეჯიბრებითობის პრინციპზე. მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, „მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები მტკიცებულებები“ [4, 4] საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის თანახმად, „თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს“ [6, 102]. ეს მუხლები არეგულირებენ მხარეების უფლებებსა და მოვალეობებს ჩვეულებრივი სასარჩელო წარმოების დროს, როდესაც მოსარჩელეს მიაჩნია და არსებობს ამისი ვარაუდი, რომ მოპასუხემ დაურღვია მას უფლება, მაგრამ პრაქტიკაში არის შემთხვევები, როდესაც ამ „ვარაუდს“ არანაირი საფუძველი არა აქვს, ე. ი. სარჩელი აშკარად უსაფუძვლოა. ამ შემთხვევაში მოპასუხე, რომელსაც არანაირი უფლება არ დაურღვევია მოსარჩელისათვის, მოსარჩელის უკანონო მოქმედების მსხვერპლი ხდება. ვფიქრობთ, რომ ასეთი დავების შემთხვევაში უნდა არსებობდეს კანონში რაიმე დამცავი მუხლი, რომელიც დაიცავს ასეთ მოპასუხეს. ამგვარი პრობლემების თავიდან აცილების მიზნით, მიგვაჩნია, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 186-ე მუხლის პირველ ნაწილს, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველებს უნდა დაემატოს ახალი პუნქტი: „სარჩელი აშკარად უსაფუძვლოა“.

მოპასუხეს შეუძლია თავის დაცვა როგორც შესაგებლით, ასევე, შეგებებული სარჩელით. შეგებებული სარჩელი - ჩვეულებრივი სარჩელია. შეგებებული მას იმიტომ ეწოდება, რომ იგი აღიძვრის სხვა ძირითადი (თავდაპირველი) სარჩელის გამო, თუმცა რომ არა ეს ძირითადი სარჩელი, იგი შეიძლება აღძრულიყო როგორც დამოუკიდებელი და ძირითადი სარჩელი [2, 326]. შეგებებული სარჩელის წარდგენა შეზღუდულია დროში, ისევე როგორც შესაგებლის წარდგენა. მოპასუხეს შეუძლია შეგებებული სარჩელის აღძვრა მხოლოდ მას შემდეგ, როდესაც შეტანილი იქნება ძირითადი სარჩელი პირველი ინსტანციის სასამართლოში. შეგებებული სარჩელის შეტანა შეუძლია მოპასუხეს საქმის ზეპირი განხილვისათვის მომზადების ეტაპზე. საპატიო მიზეზის არსებობის შემთხვევაში კი შესაძლებელია სასამართლო პაექრობის დამთავრებამდე. თუ მოხდა შემთხვევა, რომ მოპასუხემ ვერ დაამტკიცა შეგებებული სარჩელის წარუდგენლობის საპატიო მიზეზი, ვფიქრობთ, რომ იმ შემთხვევაში, თუ შეგებებული სარჩელის აღძვრას აპირებდა იმ საფუძველით, რომ შეგებებულ სარჩელსა და პირვანდელ სარჩელს შორის არის ურთიერთკავშირი და მათი ერთად განხილვის შედეგად აღძრული დავა უფრო სწრაფად და სწორად გადაწყდება, ასეთ შემთხვევაში მოპასუხეს შეუძლია აღძვრას ჩვეულებრივი სარჩელი და შემდგომ, კანონით დადგენილი წესით, მოითხოვოს მის მიერ აღძრული სარჩელი გაუერთიანდეს მის წინააღმდეგ აღძრულ საქმეს, რაც შეასრულებს იგივე ფუნქციას, რასაც შეასრულებდა სარჩელის და მოპასუხის მიერ თავის დროზე

აღძრული შეგებებული სარჩელის ერთად განხილვა. შეგებებული სარჩელი არის ჩვეულებრივი სარჩელი, რომელსაც ჰყავს მოსარჩელე და მოპასუხე. თავდაპირველი მოსარჩელე იქნება შეგებებული სარჩელის მოპასუხე და პირიქით, ე.ი. შეგებებულ სარჩელში მხარეები „იცვლებიან“, შეგებებული სარჩელი რადგან ჩვეულებრივი სარჩელია, ამიტომ ყველა იმ მოთხოვნას უნდა პასუხობდეს, რასაც უნდა პასუხობდეს თავდაპირველი სარჩელი. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 189-ე მუხლი განსაზღვრავს რა შემთხვევაში შეიძლება შეგებებული სარჩელის აღძვრა, ესენია, თუ: 1. შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა მიმართულია პირვანდელი მოთხოვნის ჩასათვლელად; 2. შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება მთლიანად ან ნაწილობრივ გამორიცხავს პირვანდელი სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას; 3. შეგებებულ სარჩელსა და პირვანდელ სარჩელს შორის არის ურთიერთკავშირი და მათი ერთად განხილვის შედეგად აღძრული დავა უფრო სწრაფად და სწორად გადაწყდება.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 190-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ შეგებებული სარჩელი მიღებულია საქმის წინასწარი მომზადების დამთავრების შემდეგ, მოსარჩელის თხოვნით ან სასამართლოს ინიციატივით შეიძლება საქმის განხილვის გადადება სხვა დროისათვის. არ არის დაზუსტებული რომელი მოსარჩელის თხოვნაზეა საუბარი, თუმცა იგულისხმება თავდაპირველი მოსარჩელე, რომელსაც, რა თქმა უნდა, სჭირდება მომზადება და სავალდებულოც არის მისი შესაგებლის წარდგენა, ამიტომ აქ კანონი იმპერატიულად უნდა განსაზღვრავდეს საქმის გადადებას და არ უნდა იყოს საჭირო მხარის მოთხოვნა. ამავე მუხლის მეორე ნაწილი მოპასუხეს, რომელმაც დაგვიანებით აღძრა შეგებებული სარჩელი, აკისრებს საქმის განხილვის გადადებით გამოწვეული ხარჯების ანაზღაურებას, რაც მიმაჩნია არასწორად, რადგან მოპასუხეს სასამართლომ თუ მისცა საშუალება წარადგინოს შეგებებული სარჩელი, მაშინ არ უნდა „დასაჯოს“ იგი.

ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ პრაქტიკაში არსებობს პრობლემური საკითხები, რომლებიც ეხება სარჩელისაგან მოპასუხის პროცესუალურ თავდაცვის საშუალებებს და რომელთა შეწავლის გარეშე უგულვებელყოფილი იქნება დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპები.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ბოელინგი ჰ., ჭანტურია ლ. 2004. *სამოქალაქო საქმეებზე სასამართლო გადაწყვეტილებათა მიღების მეთოდოლოგია*. თბილისი: ჯისიაი. 34.
2. ლილუაშვილი თ., ხრუსტალი ვ. 2004. *საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი*. თბილისი. სანი. 326.
3. ბასილია ფ. #1(24)10 მოპასუხის მიერ პასუხის (შესაგებლის) წარუდგენლობის შედეგები. *მართლმსაჯულება და კანონი*. #1(24). 112.
4. საქართველოს პარლამენტი. სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. *საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი*. www.matsne.gov.ge. (12.06.2012) მუხლი 4.
5. საქართველოს პარლამენტი. სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. *საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი*. www.matsne.gov.ge. (12.06.2012) მუხლი 21.

6. საქართველოს პარლამენტი. სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. *საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი*. www.matsne.gov.ge. (12.06.2012) მუხლი 102.
7. საქართველოს პარლამენტი. სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. *საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი*. www.matsne.gov.ge. (12.06.2012) მუხლი 106.
8. სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლი.
9. უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა. საქართველოს უზენაესი სასამართლო. *საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამეწარმეო და სხვა კატეგორიის საქმეებზე*. www.supremecourt.ge. (23 02 2009 #12) გვ. 39.
10. უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა. საქართველოს უზენაესი სასამართლო. *საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამეწარმეო და სხვა კატეგორიის საქმეებზე*. www.supremecourt.ge. (11.03.2010 #11. გვ. 79).